

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bérletdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyílttér“ rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnének.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Csik-Szeredában:

Székely-Udvarhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Dr. Kádbó Ferenc szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetmények, nyíltterek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadhatók.

Iparunk.

Csik-Szereda, decz. 13.

Megigértük volt, hogy alkalmilag megbeszéljük azon állításainkat, melyekre „a csikmegyei vegyes iparegyesület elnöke“ nek válaszáat közöltük. Először is nem vagyunk tisztában az iránt, hogy az elnök ur az egyesület nevében és meghatalmazásából adta-e azt a téd el s ne vedd elé választ, vagy csak úgy privát indusztriából szállott a sikra. Azzal sem foglalkozunk, hogy elnök urnak van-e tudomása arról, a minek neve alá van írva, mert nem igen firtatjuk azt, hogy „ki“, hanem hogy „mit“, ír. Beszél az elnök ur a Lajthán tuli tartományok fejlettebb iparáról s azok ipari cikkeinek vámentes behozataláról, Magyarország iparának általános pangásáról, közös vámterület-ről, keresletről s ezeknek egymáshoz való viszonyáról stb. Olyan okosan beszél, akár egy képviselőjelölt. Csak-hogy nem beszél arról, a miről mi beszéltünk: a csikmegyei iparállapotok elhanyagolt voltáról, az iparos-egyesület elhetetlenségéről. A helyett, hogy dicsekedve mondaná el a vezetése alatt levő ipar-egyesület által létrehozott eredményeket és azt, hogy mit tett az egyesület s mit tették annak egyes tagjai a cikkekben felemlített szomorú állapotok megszüntetésére, a helyett politizál és általános, országos bajokat panaszol.

Ez a mi szerencsétlenségünk. Min-

dig sirunk, mindig jajgatunk, mindig panaszkodunk az ország bajai miatt, a helyett, hogy a mi közvetlen nyomorúságunkon ügyekeznenk segíteni.

Hát uraim, t. elnök ur, mit tartozik az a közös vámterülethez, hogy a csikszeredai iparos nem áll ipara mellé, hanem inkább bort, pálinkát és vaczort árul? Mit tartozik az a közös vámterülethez, hogy ha nekem egy ajtózárra van szükségem, azt Brassóból vagy máshonnan kell beszereznem; mert ha egy szeredai iparosnál megrendelem öszszel, el lehetek rá készülve, hogy tavasz előtt az a zár nem kerül ajtómrá, mert nem lesz készen?

Mit tartozik az a közös vámterülethez, hogy a csikmegyei iparos-egyesület 7-10 éves fennállása óta semmi életjelt nem adott magáról?

Mit tartozik az a közös vámterülethez, ha a csikmegyei iparos-egyesület jegyzőkönyveibe turót takarnak?

Mit tartozik az a kereslethez és kinálathoz, ha a csikmegyei iparos-egyesületnek egy krajczár alapja sincs, mert a bevett tagsági díjak és egyéb jövedelmek nyom nélkül keltek el?

Hogy a közös vámterület általában kárára van a fejletlen magyar iparnak, azt mi is elismerjük szívesen; de hogy a csikmegyei iparost ez alterálná, azt nem hogy el nem ismerjük, sőt sületlen, nevetséges okoskodásnak tartjuk. Mikor a mi iparosaink a legspecialisabb

apró igényeknek sem törekednek megfelelni, akkor hiába ne vámterülettezenek.

Mi azt soha sem mondtuk, nem is fogjuk mondani, hogy nincsenek értelmes, jóra való iparosaink; mert csakugyan van egy néhány, kiknek mindig tisztelettel adózunk. Tessék megnézni ezeket. Mindeniken látszik, hogy törekvései nem voltak hiába, mert mindannyi jómódu és tisztességes helyzetben van s társadalmilag is tisztelt egyéniség. Ezek nem mentegetőztek a közös vámterülettel, hanem iparuk mellé állottak és maguknak helyzetet teremtettek. A míg pedig ezt elérték, se nem urizáltak, sem hivatalra nem aspiráltak, sem krispános lepényt nem árultak, hanem szorgalmasan dolgoztak. Most urizálhatnak, ha akarnak, mert most az is kitelik nekik. Tessék ezeket az iparosokat megkérdezni, kinek dolgoztak azok, ha nálunk nem volt és nincs kereslet?

Ne óbegassunk hát és ne ámitsuk magunkat haszontalan föltevésekkel. Specialis elhetetlenségünket ne mentessük országos intézmények hibájával.

Sorainkból a mult alkalommal is némely értetlenek azt magyarázták ki, hogy mi az iparos-egyesületnek ellenségei vagyunk. Sőt ellenkezőleg, uraim. Mi vagyunk a legjobb barátai. Miazt akarjuk, hogy az ipar virágozzék megyénkben s az iparos tisztelt, becsült egyéni-

ség legyen. Azt akarjuk, hogy az iparos-egyesület hivatásának megfelelően s annak tagjai egyen-egyen felemelő öntudattal működjenek a közös cél megvalósítására, megyei iparunk felvirágoztatására.

Távol van tőlünk minden személyeskedés vagy annak czélzata. Mi az ügynek kívánunk szolgálni s annak előbbreviteléért emelünk szót. A sajtónak ehez joga van s e joggal élünk még akkor is, ha netán sokaknak nem is tetszenék.

Lehetnek-e községi előljárók községi javadalmak bérlei. Egy felmerült eset alkalmából Borsodmelye azon téves indoklással, hogy az 1881. XVIII. törvény nem rendelkezik világosan arról, hogy községi előljárók a községi javakat bérbe ne vehessék, szabályrendeletet alkotott, melyben kimondotta, hogy ezen megye területén a községi előljáróságok tagjai saját községüknek semminemű vagyonát nem hasznóbérelhetik. Ezen határozata Borsodmelyének belügyminiszteri jóváhagyás alá terjesztetvén, — a belügyminiszter f. é. 61,912. szám alatt kelt rendeletével a vonatkozó határozatot hatályon kívül helyezte azon indoklással, hogy ezen kérdésben az idézett törvényben megvannak a megfelelő rendelkezések, mert a 76. §. — szerint az, a ki községi képviselő nem lehet, községi előljárává meg nem választathatik, a 36-ik §. b) pontja, s a 42. §. szerint pedig azok, kik a község közjavadalmát bérlik, a községi képviselőnek sem virilis, sem választott tagjai nem lehetnek,

A „Székelyföld“ tárczája.

Mit mond a nőkről Példabeszéd uram?

(A kézdíváshelyi jótékony nőegyletnek decz. 5-én tartott állírástólén felolvasta Vajna Károly.)

Reggeltől estig „váltott az eszem“ felőle s megállapodott rá abban, hogy nincs nagyobb, kíméletlenebb kritikus ezen a sálakos lében forgó világon, mint a példabeszéd. Hozzá képest a mi papirfogyasztó kritikusaink között még a legpogányabb fajtájú is, ki „kabátja ujjában hordozza lelkiismeretét“, olyan szelid, olyan jámbor, mint a ki „még a zsidónak is kitér“.

A példabeszédnek mindegy tatár: akár király, akár paraszt; akár nemes, akár polgár; katolikus vagy kalvinista, pápa, pap, katoná vagy tisztviselő, férfi vagy asszony. „Koty bele szilvalé“, megborsolja valamennyit.

A prókátorról azt tartja, „czigánysátorban aluszik“, s „ha igaz ügyed van, megesküszik egy márvásért; de ha hamis: egy forintot alul nem“, s „ha egyet ismersz, mind ismered“, a katonáról, hogy „egész nap az utcán járva dolgozik“, az orvos „egy bajból kettőt csinál“, s „ha embert öl is, nem fél a hóhértől“, a papnak „egere is kövérebb“, mert „zsákjának soha sincs feneke“ s mert „papnak élünk, papnak halunk“, „a pap eljár a ke-

resztel csöndesen“ s „megy elől a pokolba, utána a község“, „a férfiak — lévén a legjobb bornak is seprője — kölcsön is fölveszik a vétkeket“, de „ha rosszak is, nem szüntelen“, a nők — no már a nőkkel szemben igazán úgy megeresztli a pányvát, hogy kifurná az oldalamat, ha mind egy szálal el nem mondanám azt a sok józú hamisságot, melyen — tessék elhinni — nem azért kaptam, hogy ismét elszórhassam.

Ha most a divatos szokásnak akarnék hódolni, bevezetésül én is elnevezhetném a nőket könnyű, lengeteg, ártatlan, „kép alá való“ szépségeknél, angyaloknak, sylphideknek, kikben a jég és tűz, hidegség és rajongás, könny és mosoly egymásba olvadtanak; kik gyöngék és hatalmasok, ragyogók és törékenyek; kiknek hangjában viszszaeng az arkangyalok édes dallama; kiknek termete elbűvöl, tekintete eléget, lehelete lerészegít stb. stb.; de még ha megaranyoznák is a szájamat, nem visz rá a természetem most ez egyszer, hogy e hívásos tönjézéses tetszetős ígét papoljam; és jól lehet, már századok óta megmondta valamelyik poeta, hogy „nőt megütni még virággal sem szabad“, semmi kedvet nem érzek magamban meghamisítani azt a képet, melyet a példabeszédeknek kissé durván csiszolt mozaiklapján pillantottam meg.

A magyar történelemből tudjuk, hogy Báthory Erzsébet Csejten 300 leányt öle-

tett meg, csakhogy azok vérével való mosdás által arczának eltűnt szépségét visszavarázsolja. A régi görög hitrege szerint minden rossz egy nő: Pandora által jött világra; Heléna miatt dultott fel Trója; Dejanira mérgezte meg Herkulest s a Danaidák mind egy szálal megölték egy éjjel férjeiket. Plato azt erősíté, hogy a gonosz férfiak lelke haláluk után büntetésül nőkbe költözik át. „Nincs annyi csillag az égen, annyi hal a vízben, mint csaláság a női szivben“, énekelte Codrus; Macedoni Fülöp mondta, hogy nem volt makacsabb háborúja, mint tulajdon hitese társával; míg Sokrates szerint „minden rossznak forrása a nő“.

Ime, egy csomó állítás olyan nevezetességek szájából, kiknek nagy a hire, mint a tatárjárásnak.

Ilyen bátorító példák után bizvást meghallgathatjuk azt is, mit hűséges és nem hűséges oldalbordaínról s oldalborda-jelöltjeinkről mond el Példabeszéd uram.

Van-e valami szebb egy rózsafán termett és piros pünkösdi napján hajnalban született leánykánál?

Sohase törjük rajta a fejünket, ismerjük el, hogy nincs. Ebben még a példabeszéd is egyetért velünk, csakhogy azt teszi hozzá: „legszebb leány a jó leány“ és szép a leány ideig, huszonnégy esztendőig,

mert akkor még „egész teste bársony“, „fehér, mint a patyolat“, „friss, mint a pörgő rokka“ és „szép, mint a pünkösdi reggel“.

A példabeszédnek azonban nem kegyere a hízlekedés, tudja, hogy „rossz tükör az, mely hamisan mutat“ s épen azért, mint a ki lélekben járó dolgot mivel, intőleg hangoztatja, hogy „a mi igen szép, nem tartós“, „a mi igen szép, közel jár a cizfrához“, „híres a szép“, „ritka a szép és nem kevély“, „szépség és jámborság ritkán járnak egy nyomon“, „megap a szépet hamar rávelheti“, mert „a szép nap a bimbót hamar megindítja“. Ezután Példabeszéd uram orrára bigyeszti a professzori okulárét és szakértői határozottsággal kimondja, hogy „a szépség fogalma tisztán viszonylagos“, mert bár a „szép asszony szép lányt nevel“, „csak addig szép akármi, míg szebbet nem látui“, „annak szép a rut is, ki szépet nem látott“, „nincs oly szép személy, kiben valami gáncs ne volna“, „szépnel szebb is találkozik“, mert „ha szépnél szebb nem lenne, a szép magát elbizhatná“. A szépség fogalmát egyébiránt már ezredévek óta magyarázzák és magyarázni fogják még sok ezredévekig. E tekintetben a hány ház, annyi szokás, a hány ember, annyi ízlés. Biharban pl. úgy énekelik:

„Már minálunk az a szokás,
Nem is szép lány, hanem ragyás.“

így tehát annak szüksége, hogy ezen összeférhetlenségi kérdés megyei szabályrendelettel rendeztesse, fenn nem forog.

Országgyűlés. A képviselőház folytatja a budget részletes tárgyalását. Mult héten a pénzügyminiszterium költségvetése tárgyalatott és fogadtatott el. Ezután a közlekedési miniszterium költségvetése került szünyegre. Rohonczai Gedeon itt ujra szóba hozta a Tisza-szabályozásról állítólag elkövetett visszaéléseket, melyek jelenleg bíróság nyomoztatnak s a közlekedési miniszterium államtitkárát egy gaz banda fejének nevezte általános felháborodás között. Az államtitkár válaszolt Rohonczinak s eljárását hasonlólag gaznak jellemezte. A sértéseknek párbaj lett a következménye, de annak rendje szerint egyik fél sem sérült meg.

A csángó magyarok

f. hó 7-én délbén voltak kihallgatáson Tisza Kálmán miniszterelnöknel. Tomka Károly andrásfalvi lelkész a meghatottságtól remegő hangon mondotta el beszédét, kérve, hogy a trón zsámolyánál támogassa a miniszterelnök abbeli kérvényüket, hogy Magyarországra visszatelepíthessenek. A miniszterelnök nagyon szívesen és nyájasan fogadta őket, helyeselte azt, hogy kérvényüket az uralkodóhoz intézik, s megígérte, hogy mindenben támogatni fogja őket. Csak igyekezzenek azon, hogy mielőtt beköltöznenek haza, ott tegyenek eleget minden kötelezettségeiknek. A lelkész aztán melleleg megemlítette, hogy őket bizony anyagi tekintetben megviselte a hosszas út, bármint öröndetes is különben, mire a miniszterelnök megígérte, hogy uti költség tekintetében is támogatni fogja őket. Azután még néhány apróbb kérdést intézvén hozzájuk, szívélyesen elbúcsúzott tőlük. — Hogy a csángók uti költségben meg vannak szorulva, ennek hamar híre terjedt a képviselők között, s Horváth Gyula, Bissingen Ernő gróf, Török József gróf és Rónay János képviselők azonnal meg is indították a képviselők között a gyűjtést, melynek hamarosan 170 ft eredménye lön. A csángók azután átmentek a várpalotába, hogy a királyi kihallgatásra jelentkezzenek. — Este a vendégek tiszteletére bankettet rendeztek az irói körben. Mintegy harminczan lehettek jelen az irodalom, művészet és hírlapirodalom köréből. A csángók küldöttsége 8 óra után érkezett meg és fél 9 órakor a vendégek vacsorához ültek. A lakoma a legkedélyesebben folyt le, mindvégig vidám hangulatban. Az irói kör nevében Feleki mondott felköszöntőt, majd Láng Lajos emelte poharát talpraesett, rövid beszéd kíséretében. A csángók közül beszélt Tomka Károly andrásfalvi lelkész és a küldöttség három tagja. Egyik csángó rokonunk élte a „tisztelet Magyarországot, a tekintet-

tes minisztereket és Tisza Kálmán ő szent-ségét.“ Viii Imre is mondott felköszöntőt és utána még többen.

A király 8-án délelőtt fogadta külön kihallgatáson a csángók küldöttségét, melynek tagjai, fehér ruhájukban, cifra fehér bőrködmönökben, vállas, derekas termékekkel, impozáns látványt nyújtottak. A küldöttséget 11 órakor becsatolták a király elé. Tomka Károly, andrásfalvi lelkész, miután a csángók félkörben felállottak, így szólott: „Felséges uram! Felséged hű jobbjai, a Bukovinában élő magyarok nevében tesszük le felséged lábaihoz ezen kérvényt, melyben alázattal kérjük felségedet, mint édes hazánk atyját, hogy a környégésünket kegyesen támogatni méltóztassék.“ — A király erre átvette a lelkésztől a folyamodványt, elolvasta, aztán így szólott: „De hát tulajdonképen miért akarnak önök Bukovinából kiköltözni?“ — „Nagyon szűk ott már a hely a mi számunkra, felséges uram. Midőn felséged egyik dicsőségesen uralkodott elődje oda eleinket kitelepíté, ők 82 családok voltak; s most ugyanazon a földön, ugyanazon a területen, ugyanolyan határok között, 782 családnak kell megélnie.“ — „Igazán?“ — kérde a király meghatva. — „Elannyira, felséges uram, hogy mivel e kis darab területen, mely különben is sovány és fölötté mostoha, megélni lehetetlen, a férfiak legnagyobb része kénytelen majdnem egész éven át elhagyni családját, s elmenni Moldvába, de sőt Oroszországba is, hogy munkája díjából élhessen maga és családja.“ — A király ezután megígérte, hogy kérésük teljesítését, a mennyire csak lehet, elő fogja mozdítani, s ezzel a kihallgatás véget ért.

A bukovinai csángóküldöttség 8-án délbén Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszternél tiszteleg, kinél Szathmáry György orsz. képviselő vezette és mutatta be a küldöttséget a képviselőház miniszteri szobájában. A küldöttség vezére, Tomka Károly, körülbelül így szól a miniszterhez: „Nagyméltóságu miniszter ur! Mint a magyar nemzet árva gyermekei, messze földről, a Bukovinában lakó magyarok megbízottjaiként kegyeltes szívvvel sietünk a magyar haza földjére s reményteljesen jelentünk meg nagyméltóságod színe előtt, mint kitől oly nagy mértékben függ sanyaru sorsunk jobbra fordulása, mely tisztelettel esedezve, hogy szánandó sorsunk megkönnyörülvén, minket kegyes és hathatós pártfogásába venni s nemzeti fennmaradásunk érdekében Magyarországot szent földjére leendő visszaköltözésünket lehetségessé tenni kegyeskedjék.“ A miniszter részletesen tudakozódott viszonyaik után és a legjobb ígéretekkel becsatolta el őket.

Derék vendégeink este a népszínházat látogatták meg; ott voltak mindjárt az előadás kezdetén. Az „Igmándi kispár“ került színre Blaha asszonnyal Eszti ke szerepében. A csángók a baloldali 1. és 3. sz. első emeleti páholyokban foglaltak helyet László Mihály ur vezetése alatt. Ropant tetszett nekik a színház, az előadás

természeti; „a szelid hamar meglapul“, „a kevély pattog, mint a száraz fenyő“ és „nagyobb a füstje, mint a sültje“; „a szomorú mindig busul, mint a tökbe esett czinegemadár“; „a jókedvű pedig végig nevet egy egész vármegyét“.

Hogy tetszik? Szeretném látni azt a házasodni akaró fiatal urat, ki ilyen „esöpün is csomót, tojásban is szőrt kereső“ tanácsokkal indulna utnak leánykeresni.

Azonban, mint mindenben, itt is középpont fekszik az igazság s e sok példaszó csak a mellett papol, hogy „a feleségnek való leány, mint a házi bunda, nem mindegy, hogy hever“. Nem, különösen mai napság, midőn a selejtes nevelés folytán sok a „kerteletlen virág“, melynek „szébb a festéke, mint orcájá“, „szébb a termete, mint a híre“, midőn „bécsi rongy rontja, a mit isten adott“ és feledik, hogy „ugy szép a leány, ha otthon ül és dolgozik“.

De nehogy valaki ebből azt következtesse, mintha a példabeszéd szerint olyannak kellene lenni a hajadonnak, mint a zsidó asszonynak, melyen „mindig fityeg valami“, szó sincs róla, észében sincs a példaszónak azt követelni, hogy mindig otthon üljön és tüzhelyet támogasson vagy harisnyát foltozzon, már csak azért sem, mert „sok hiába való gondolatok fordulnak meg egy harisnyakötésnél“. A példabeszéd igen is jól tudja, hogy „öröme eszelezi az ember, a

és az a „szép fekete haju madárszavu kis leány, a milyen nincs az ő falujokban“, már t. i. Blaha asszony. Tapsoltak is a művésznőnek derekasan és dudogatták magukban a nótákat, hogy majd odahaza elénekeljék azokat. Nem győzték eléggé dicsérni a kedves művésznőt, ki egyszer-mászor felkacsintgatott hozzájuk és akkor Kántor uram, ki folyton látesővezte, majd elolvadt a boldogságtól. Hegyi Arankát is nagyon dicsérték. A második felvonás után Tomka lelkész és még egy csángó Benedek Elek hírlapíró vezetése mellett elmentek a nemzeti színházba, hol Romeo és Juliát adtak Hajós Zsigmonddal. Előadás után a Szikszayba mentek.

Gyergyó-Szt.-Miklós, 1882. decz. 5.

(Emlékezés Bicsak Sándor tanítóra.)

A tanítói kar fájáról ismét egy ágat szakított le a vihar. A gyergyói tanítószágot érte legközelebből a veszteség, mert mellőlünk szakadt le.

Bicsak Sándor gyergyó-alfalvi tanító, a buzgó pályatársat és őszinte barátot, örökre elvesztettük.

Kihűlt a forró kebel, a melyből a baráti érzés szent melege oly gazdagon sugárzott ki; kialudt a láng, a mely hivatásáért, a népnevelés magasztos ügyéért oly hévvel lobogott. A földben fekszik már ő, és mi fájdalommal álljuk körül a sirt, a hol egy igaz és őszinte lélek porhüvely nyugszik.

A sors nagyon igaztalan, gyakran érdemetlenekre pazarolja adományait, a munkás lelket pedig sokszor kitagadja kegyéből. Ő sem volt a sorsnak kegyeltje. Korán kiválasztá magának a halál.

Nyugodtan tér pihenni az, ki elvégezhette a részére kiszabott munkát, teljesíthette az emberéletre szóló feladatát; de kinos a végperce annak, a kit a pálya elejéről s a gondoskodást igénylő családtagok közül erőszakosan ragad ki a szívtelen halál. Lelke előtt a nemzeti nagy épület befejezetlenül, csonkán áll, ott az oszlop, a melyet neki kellett volna felépítenie: előtte áll a szeretett család, a melynek körében hosszabb ideig kívánta élvezni az örömet, a boldogságot; ott vannak az apró gyermekek, a kik még most, halálos óráján is vidáman csevegnek hozzá; ezek még nem tudják, minő nagy veszteség éri őket, még azt se tudják, hogy mi az a halál; ott, feje fölött tördeli kezét a fájdalommal zokogó nő, ő már sokszorosan és mélyen érzi a csapást, a mely őket érte. Feltör lelkéből a fájdalommal kiáltás, hogy ki fogja gondját viselni az árváknak? Kinos ezt az utolsó percekben mind végig nézni. Képzhetjük győtrő fájdalmát az ilyen hal-

doklónak, mikor szeretteitől végbucsut vesz. Ilyen küzdés volt az ő végórája is. Tusára kelt a halállal, ki akarta magát szabadítani göröcső ujjai közül, mert neki még élni kellene, munkája maradt el az iskolában, itt vannak apró gyermekei is, előbb felnevelni őket, gondoskodni jövőjükről, aztán — ellenállás nélkül megadja magát. Mindhiába a rimázkodás, a könnyzárpor, a halál nem ismer irgalmat.

Pályáján 15 évet töltött, legnagyobb részben születése helyén, Gyergyó-Álfaluban.

A halál élte delén, legszebb idejében, 34 éves korában ragadta őt el. Pedig sokáig kívánt volna még munkálkodni a gyermeksoport nevelésén, mert kedves foglalkozásnak tartá az emberi nem művelését. De élete nem lehetett hosszán tartó, a szorgalmas léleknek itt kelle hagynia a hirtelen összeroskadt testet.

A rövid élet sima mederben, zajtalanul tette meg útját, elégedetlenség és békétlenség nem zavarták meg; egyetlen felháborodása, küzködése vala — végperceiben a halállal.

Talán azért is tört életére, hogy munkás napjaiban oly boldog vala s azon kevesek közé tartozott, a kik egyszerű körülmények mellett is megelégedettek. Mert a tanítói hivatal valamennyi között a legyszerényebb; dicsőfény nem lebeg fölötté; munkán és fáradságon kívül semmi sem terem itt. És ő e helyzetben is a legboldogabb vala. A panasznak egyetlen hangját sem hallottuk tőle; ellenkezőleg oly lelkesedéssel szólott mindig állásunkról, mint-ha a dicsőség koszorúja, pénz és gazdagság hevernének szerte szét a tanító lábainál. És igaza volt. Némely ember erszényében, a más pedig lelkében gazdag. Ő is ez utolsókhoz tartozott. Az élet viszontagságai megtörték lelkén, ezek elől biztos menedékhelye volt az iskola a vidám gyermekesréggel, a kedves családi kör, a hová a bu és keserűség sohase kísérhették őt.

A szent ügyért, a melynek ő felkent szolgálja vala, a legnagyobb hévvel lelkesedett, kiváló szeretettel oktatta tanítványait, és nem az emberektől várható jutalom, hanem egy magasztos eszme buzditotta a lelkiismeretes munkásságra.

Az iskola egy képzett és türelmes oktatót és egy szelid, atyai jóssággal felruházott nevelőt, mi egyik legkedvesebb társunkat, a társadalom pedig egy kiválóan hasznos, becsületes, példás életű tagot veszített benne, a ki örömmel vett részt a haladás minden mozgalomában, szívesen tett és fáradozott, csak hogy előmozdíthassa közsege érdekeit.

kot mégis el-elvető csevegését, szívesen elővenném a férfiak ellen irányzott fegyverét is, mely, biztosíthatom tisztelt hölgyeim, kiméletlenségre, durvaságra összehasonlítható sem lenne ama nyíllal, mely a példabeszédben a nököt érte. Így hozná ezt magával az udvariasság, részrehajlanság elve. De már is hosszú és unalmas valék.

A felolvasás tehát megtörtént....

Egyet azonban kifelejtettem belőle szándékosan, hogy legalább végül hasznát vehessem. S ez az, hogy a tisztelt hölgyközségtől még nem kértem bocsánatot, hogy róluk illetéktelen, ilyen unalmasan, nem személyes természetű dolgokat olvastam fel. A bocsánatkérést pedig most oly alakban teszem, hogy megdicsérem a nököt, bár igaz, hogy jó bornak nem kell ezéger. Megdicsérem. S ki tiltaná meg? Az egész természet minden élő s élettelen lényével egyetemben nem a nököt dicsőíti-e? A természet gazdag kincsei, adományai nem azért vannak-e, hogy azokat a nök elé rakjuk? Az ég csillagaival s a föld mindazzal, a mi rajta szép és nemes, jó és kellemes, nagyszerű és élvezetadó, nem azért van-e teremtve, hogy azokhoz hasonlíthassunk? Igen, a nő a teremtés remeke, a nő e földi életben öröm, áldás, jótétemény, boldogság.

Kimondhatatlanul fájjaljuk e munkás lélek elhunytát; életünkön végig hordjuk emlékét és sajnálattal gondolunk mindig arra, hogy tanügyünk terén ürt hagyott maga után, a melyet egyhamar nem tölt-hetnek be úgy, a hogy ő azt betöltötte.

Keresztje bizonyosan hamarabb elporlad, mint emléke, a melyet lelkes munkássága és tiszta becsületessége által hagyott az utódoknak.

Legyen csendes a sir, a hová oly korán elköltözött!

Özvegye és árvái pedig nyerjék el a jutalmat, a melyre a férj és atya, mint szorgalmas tanító is, érdemessé tette őket.

A vidéki tanítók, a kikhez e szomorú hír eljuthatott, megjelentek szeretett társuk temetésén s lerótták a részvét adóját; mindnyájan tartoztunk neki, mert mind-egyiknek hű és igaz barátja volt.

Nagyszámu sokaság gyűlt egybe a községi lakosokból is, a kik egytől-egyig szerették és tisztelték.

A koporsó fölött Boga Bálint felső-népiskolai igazgató tartott megható beszé- det. Sűrűen hulltak könnyeink, fel-feltört keblünköl a zokogás, a mikor oly érzéke- nyen és hiven festette a tanító sorsát, el- hagyatott árváinak a helyzetét. Dicséretet érdemel az a kiváló gondoskodás, a mely- lyel a gyergyó-alfalvi tanítók a temetést rendezték, hogy az minél ünnepélyesebb, minél méltóbb legyen az elhunyt érde- meihez.

Pánczél.

Mindenféle.

— **K. Vásárhely** város tanácsa részé- ről köztudomásra hozatik, hogy a városi képviselőválasztás f. hó 16-án, a tisztújít- ás pedig 18-án fog az alispáni hivatal 10372. számú rendelete értelmében meg- ejtetni, s felhívának mindazon polgárok kik választási jogaikkal élni kívánnak, neve- zett napokon mindig délelőtt 9 órakor a ta- nácsház nagytérben megjelenni.

† **Dr. Longhi Angéla**, Kézdi-Vásárhely városnak sok évig keresett és köztiszte- letben álló orvosa, kiről lapunk egyik szá- mában említettük volt, hogy öngyilkossági kísérletet tett, végre hosszú kínos szenvedé- sek után, számos tagból álló családjá- nak kipótolhatlan veszteségére, f. hó 12-én meghalt. Temetése nagy részvét mellett folyó hó 13-án ment végbe. Ugyanez- kor temették el egy kis gyermekét is, ki f. hó 13-án himlőben halt el. Béke poraikra!

— **Új takarékpénztár Csik-Szeredában.** Következő felhívást vettük: „A helyi vi- szonyokat s különösen gazdálkodásunk s iparunk fejlődésének napról-napra érke- nyebben tapasztalható pangását tekin- tetbe véve, eddigi tapasztalataim arról győztek meg, hogy segitendő a mostoha zilált állapotokon, könnyítendő a hitelen s a kölcsönzött pénznek visszafizetésének súlyán, s hogy kiragadhasunk magunkat az uszorások kezei közül is, mindezeket csak úgy érhetjük el, hogy ha Csik-Szereda városa székhelylyel is egy központi részvény-takarék- pénztárt állítunk fel. E tárgyban már szorosabban értekezünk s az innen kapott utasításnál fogva is Önt, mint ki a kevésbé vagyonosabb nép sorsát s jólle- tüknek előmozdítását mindig szíven hor- dozni hazaifni kötelességének ismerte, ez ügynek behatóbb megvitatása s részlete- sebb tárgyalása végett e folyó 1882-ik évi december 26-ik napjának dél- utáni 2 órájára Csik-Szeredában, az evégett átengedett „városi iskola“ helyiségébe van szerencsém hazaifni tisz- telettel meghívni. Csik-Szeredában, 1882. december 10-én. Csudó István, ügyvéd.“

— **Nyilvános köszönet.** Kézdivásárhelyi Kupán József kereskedő a helybeli tüzoltó- egylet javára 9 frot adományozott. Midőn ezen nemeslelkű ténny nyilvánosságra ho- zom, kedves kötelességemnek ismerem ezért nevezett adakozó urnak forró köszönetet mondani. Molnár Dénes, tüzoltóegyleti főparancsnok.

— **A m. kir. földmívelés-, ipar- és keres- kedelmi miniszternek** 50045. sz. a. magas ren- delete folytán a Romániában uralkodó ke- leti marhavész miatt a határszéli községekre nézve a zárlat elrendeltetett. Az erre vo- natkozó rendeletet és utasítást jövő szá- munkban egész terjedelmében közölni fogjuk.

— **Fináncz, mint embervadász.** A kö- zel mult napokban néhány csicsói, madé- falvi és rákosi ember fegyveresen kiment a Hargita alá, hogy a barmaikat pusztító maczkót elejtsék vagy legalább elűldözzék. Egy pár fináncz megorrontván a dolgot, ki- rohant utánok s midőn Lehner K. rákosi birtokos a finánczok előtt futással akart menekülni, a buzgó ember-vadász utána lött, de szerencsére nem találta. Mint hall- juk, az ügy a járásbíróság előtt áll. Va- lóban megbotránkoztató eljárás, hogy egy léha fickó a nép előtt különben is gyű- lölt intézményt még utálatosabbá igyek- szik tenni azáltal, hogy kontrabontért még ember-vadászatra is vállalkozik. Így legke- vésbé sem csodálkozunk, ha a pénzügy- örök iránti gyűlölet nő és mindenfelé fe- nyegető kifakadásokat lehet hallani.

— **A kézdívásárhelyi jótékony** öngyű- lete f. évi 10-én közgyűlést tartott, melynek fo- lyamáról jövő számunkban fogunk bőve- ben megemlékezni; itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a tisztí ki a következőleg alak- ult meg: elnök özv. Cserei Jánosné, alelnök Szöcs Józsefné és Székely Ivánné, pénztár- nok Balog Jánosné, ellenőr Török Bálint- né, titkár Dobay János, jegyzők: Kis Károly és Vajna Károly; ezenkívül választatott 16 hölgy és 10 férfi bizottsági tag. Ugyane- napon zárünnepély rendeztetett, melyen kevés számú, de diszes közönség jelent meg az izléssel feldisztatott teremben. A tanítói dalkör által előadott dalok mindenikét zajo- san megtapsolta a közönség. Szentiványi Ignác ügyes, élénk tollal írt felolvasását lapunkban közölni fogjuk, azért nem bo- sátkozunk annak részletes bírálatába s csak a kitünő előadást dicsérjük meg. Erdélyi Károly ur gondnal és izléssel ösz- szeállított rajzban emlékezett meg elhunyt remek írónk, Arany Jánosról. Munkája — mint maga is bevallá — nem eredeti s csak az imitt-amott megjelent adatokat gyűjtötte össze, de az érdekes összeállítás is teljes dicséretet érdemel. Baló László ur nagy hatás közt szavalta Petőfi „Hunyadi László“-ját. Annyi gondnal, annyi erővel és oly igazi érzéssel szavalt, hogy bátran elmond- hatjuk, hogy kitünőbb előadásban aligha gyönyörködött nálunk a közönség. A hang- versenyt táncvigalom követte. Felülfizet- tek ezen estélyen: Mélt Cserey Jánosné 4 ftr 50 kr, Székely Ivánné 50 kr, Szöcs József polgármester és neje 1 ftr, Balogh Gyuláné 50 kr, Erdei Béla 30 kr, Bándi Imre 20 kr, Dr. Cseh Károly 50 kr, Bertan- lan százados 20 kr, Fejér János 10 kr, Papp Béla 30 kr, Tóth Mihályné 50 kr, Mike Benedek 50 kr, Balogh Gyula 50 kr, György- jakab Márton 20 kr, Boda Gergely 10 kr. Összes bevétel volt 39 ftr 20 kr o. é.

— **Halálozás.** Schiroky Károly, a csik- szeredai táviró állomás kezelője, f. hó 8-án életének 38-ik, házasságának 16-ik évében 3 évi súlyos szenvedés után tüdővészben meghalt. Özveggyet és négy kiskoru gyer- meket hagyott hátra. Temetése folyó hó 11-én délután 3 órakor ment végbe. Szor- galmas hivatalnok volt. Elhunytá közrész- vétet keltett.

— **Háromszékmege** utóbb tartott köz- igazgatási bizottsága ülésén Nemes János gróf azon szép ajánlatot tette, hogy a Hídvég felállítandó kósráfon tanmű- hely számára ingyen ad helyiséget. A köz- igazgatási bizottság örömmel vette tuda- másul ezen ajánlatot s Nemes grófnak kö- szönetet szavazott.

— **Az országos iparegyesület gyáripari szakosztálya** Budapesten ülést tartott mult hó végén. Ezen alkalommal bejelentetett, hogy Kézdi-Vásárhelyről Novák Bogdán hangszerkészítésre alkalmas fenyőfát küld- ött be az egyesülethez megvizsgálás vé- ggett egy hosszabb levél kíséretében, mely- ben az ottani sanyaru viszonyokat élénk színekkel festi s felelmit, hogy azon a környéken több iparvállalatot, mint vas- gyártást, petroleumtermelést stb. lehetne meghonosítani, miáltal a szegény nép mun-

kához jutna. A beküldött fa szakértőknek adatott ki véleményezés végett.

— **Meghívás.** Ajkédívásárhelyi olvasó- egylet f. év és hó 17-én délután 5 órakor tartja második félévi rendes közgyűlést az olv. egylet helyiségében, hová a t. egy- leti tagok meghívának. Kézdi-Vásárhelyt, 1882. decz. 11-én az olv. egyleti választ- mány megbízásából Barabás Mór, olv. egyleti jegyző.

— **Nyilvános köszönet.** A szerencsét- lenség pillanatában, midőn súlyosan nehe- zedett rám a sors keze s megfőszta szere- tett nőmtől, vigaszul szolgált azon meleg részvét, melylyel minden oldalról találko- zám. Mélyen meghatva a mindenfelől nyil- vánuló rokonszenz által, nem mulaszthatom el mindazon hatóságoknak, testületeknek, barátainak és ismerőseimnek, kik a sze- retett hallott végtisztességtételére, daczára a zord időnek, megjelenni szíveskedtek, forró köszönetet nyilvánítani. Ifj. Kovács János kereskedő.

— **A következő sorok közlésére kérettünk fel:** „Nyilatkozat. Közlebből több lap kö- zölte azon hamis hírt, mikép a kiadásom- ban megjelenő szabadelvű párti közlöny, a Nemere, folyó 1882. év decz. végével megszűnik s helyette a Székely Nemzet című hírlap fog hetenkint négy- szer megjelenni. Ezen, csak a rosszakarat által sugalmazott közleményt megczáfo- landó, kinyilatkoztatom, hogy én a tulaj- donomat képező Nemerét tovább is megtar- tom, illetőleg kiadom s az csak annyiban szenved változást, a mennyiben lapom szerkesztését más kezekre biz- tam, s hogy az újévtől kezdve programot változtatva, mint pártion kívüli közlöny, ezu- tán is meg fog jelenni. Ezen nyilatkozatom tudomásul vételére kérem mindazokat, kik- nek félrevezetése volt czélözva ama szán- dékosan hamis közlemény által. S. Szent- györgy, 1882. december 10. Bernstein Márk, a „Nemere“ kiadó-tulajdonosa.“

— **Furcsa szerkesztői** ügy. Drezdában jelenleg különös ágy állittatik ki. Ez t. i. kényszeríti a benne hálót a rendes időbeni felkelésre. Egy készülék segítségével a ki- vánt órában meggyújtatik a gyertya és megszólal az ébresztő. Ha ez lejárt és az alvó még sem kel fel, akkor az ágy egysze- rűen felmondja a további szolgálatot, mert széjjel megy és a lustálkodót a földre te- riti. Az egész egyszerű órákészülékkel esz- köztetik.

— **Zenekedvelők figyelmébe.** A „Ma- gyar Dal-Album“-ból, mint a magyar népdalok egyetlen folyamatosan lévő egyetemes gyűjteményéből, megjelent a IV-ik kötet 2-ik füzeté a 621—640. számú, következő dallamokkal: 1. Az én rózsám boglyát te- téz. 2. Az ifju ledérkedik. 3. Azt a barna helyre kis lányt. 4. Azt gondolom, hogy napugár éget. 5. Azt kérdezed szőke kis lány. 6. Ágról-ágra szál a madár. 7. Arok is van, gödör is van. 8. Arok szállásánál volt egy veszedelem. 9. Árvalányhaj lenget a szél. 10. Balatonon leng a hajó. 11. Bar- raczk kofának a lánya. 12. Barna leány, haj! 13. Barna menyecskének szeme. 14. Bágyadt szellő sóhajtozik. 15. Be szépen ég az a gyertya. 16. Be szépen szól a klari- nét. 17. Beteg vagyok, ki gyógyít meg? 18. Béborula már elmula. 19. Bodrog part- ján nevedekett tulipán. 20. Boldog éjjel, együtt vagyok rózsámmal. A „Magyar Dal-Album“ IV. kötete ismét 10 havi füzetben jelenik meg és pedig 200 dallamtartalom- mal. Előfizetési ára egész évre: 10 füzetre 1 ftr 80 kr, félévre: 5 füzetre 90 kr. Egyes füzet ára 25 kr. Minden füzet bérmentve küldetik szét. Előfizetések legcélszerűbben postautalványon a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

— **A kézdívásárhelyi jótékony** öngyű- lete által december 5-én rendezett fillérestélyi alkalmával felülfizettek: Welner Gy. né 40 kr, Welner Jánosné 1 ftr, Pap Vil- ma 10 kr, Szele Mártonné 20 kr, N. N. 20 kr, Demény Ferencz 20 kr, X. X. Y. 10 kr, Cseh Gyula 10 kr, Szacsai Imre 10 kr, Ifj. Benkő Pál 10 kr, Kollák János 10 kr, Bakk István 20 kr, Dr. Pethő József 60 kr, Pap Andrásné 20 kr, Erdélyi Eliza 15 kr, Szöcs Mózsné 30 kr, Kassay alezredes 1 ftr 10 kr, Kelemen István t. bíró 70 kr, Popovics Gy. 20 kr, Málnási Kristófné 20 kr, Török S. né 30 kr, Fejér Antal 15 kr, Dr. Cseh Károly 10 kr, Molnár Józsiás 40 kr, Vertán Béni 20 kr, Bándi István 30 kr, Gergely Antal 30 kr, Booskor Mihály t. bíró 20 kr, Dobai Lajosné 10 kr, Réti Jó- zsefné 10 kr, Tóth Mihályné 10 kr, Winter-

nicz M. 20 kr, Balázs Lajosné 20 kr, Hincz Károly 30 kr, Nagy Sándor 30 kr, Nagy Géza 20 kr, Túröczy Ferencz 10 kr, Kupán Károly 10 kr, Szöcs Józsefné p. m. 20 kr, Szöcs József p. m. 20 kr, Dobál Lajos 10 kr, Vertán Venczel 10 kr, Székely Ivánné 10 kr, Medvécs Györgyné 10 kr, Fejér János 10 kr, Csizsár József k. 10 kr. Összes be- vétel volt 44 ftr 1 kr.

— **Keresetük** egy üveg- és fűszerkeres- kedésbe egy jó családból való 1—2 felső nép- iskolát végzett fiu gyakornoknak. Bőve- ben a kiadóhivatalban értesülhetni Kézdi- Vásárhelyt.

Irodalom.

Brankovics György, a „Buda- pest“ fűszerkesztője, előfizetést hirdet „Hó- pelyhek“ czim alatt megjelenendő el- beszéléseire. A kötet 12 elbeszélést fog tar- talmazni s 15 nyomtatottívre fog terjedni. A szerző arcképével ellátott kötet ára 1 ftr leend. Gyűjtőknek minden 10 példány után egy ingyen példány jár. Az előfi- zetési összegek szerző nevére (Budapest IV. sarkantus utca 3. sz. alatt) f. hó 20-ig küldendők be. A mű bolti ára 2 ftr lesz. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A közönség köréből.*)

Kérdés Csik-Szereda város iskolaszéki gondnokához.

Hírlapjaink újabb időben országsszerte szorgalmazták a népiskolai könyvtárak felállítását s hirdetik azoknak a növendé- kekre páratlan erkölcsi hatását, nélkülöz- hetlenségét.

Ezen üdvös mozgalmak bennem is már ezelőtt felkeltvén a kíváncsiságot, a napokban egyik városi tanítótól kérdezős- ködtem a helyi iskolai könyvtár állapotá- ról; azonban keserű érzést keltett keblem- ben azon nyilatkozata, hogy a csikszeredai elemi iskola s tantesülete még maig az isk. könyvtárhelyiséget sem ismeri. Pedig én tudom, hogy a csikszeredai iskola í- jusági könyvtárának évenkénti fennállhatá- sát — hogy többet ne említek — a tánc- vigalmak is eléggé biztosítják. Hát hol vannak azon összegek, melyek a mult évek- ben az isk. könyvtár javára befolytak, s melyekről a nyilvános számadások is is- kolaszéki elnök által megtétettek?

Kérdem iskolaszéki gondnok urat: hajlandó-e az oly rég tervezett népiskolai könyvtár felállítását eszközölni és az e czélra szükséges ismeretterjesztő lapoc- kákat beszerezni? Mert ha nem, az eset- ben közönségünk is számot vet magával, hogy jövőben minő — álnevek alatt ren- dezett — táncvigalmak- és szini előadá- sokra fogja kidobni filléreit.

Különb az azt hiszem, hogy iskolaszéki gondnok ur ezen kívánt könyvtár megte- remtését nem rossz akaratból nem eszközli; inkább vagyon hajlandó hinné azt, hogy gondnoki teendőivel nincs tisztában, mely esetben jó lenne e sokat kívánó állásról lemondani.

Egy városi.

*) Az ezen rovatban megjelenő cikkek köz- érdékből díjtalanul közöltnék. A felelősség azon- ban a közlőt illeti. Szerk.

Szerkesztői izenetek.

Katalin napjára. A jövő évre korán jött, az időnről meg elkésett. Különb az az egész ügyet- len komplicáció Kár, hogy nevét nem írta alá. Így névtelenül nem foglalkozunk vele. Küldje el egyenesen Katalinkának, hátha ő többet ad rá.

Tul a hegyen. Immár lehullott a hó is s a ko- szoru piros virágai még cseppet sem halványod- tak. Pedig addig nincs mitől tartani. A tárcza idebb hátrább jöni fog.

Mundra. Nem tudom, irtam-e önnek; de ír- hatom, hogy Allán Bertti ismét szólni fog.

Mandl Adolf, Kolozsvár. Nem lenne szíves kegyed értesíteni: mi ezből kívánta lapunk ama számát?

Felelős szerkesztők:

T. Nagy Imre, Dr. Kádbécs Ferencz, Ifj. Dobay János.

Kiadó tulajdonos: Szabó Albert.

